

Jorritsma-Lebbink

mobiliteit nog een keer extra laten financieren. En daar ben ik ook niet voor. Ik vind in principe dat mensen die in de spits reizen, ook gewoon de kosten moeten betalen. Dat geldt overigens ook voor de auto. Rekeningrijden is daar een interessant middel voor.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Voorzitter! Ik heb natuurlijk niet voor niets gezegd dat het een complexe materie is. Wij willen ook helemaal niet de indruk wekken dat het allemaal simpel oplosbaar is. Mijn fractie is er echter wel van overtuigd dat de huidige ruimte dermate schaars is en dat de mobiliteit zo blijft groeien dat je langzamerhand moet spreken van een schaarste-probleem. Er is sprake van een verdelingsvraagstuk waar de overheid een rol in heeft. Naar ons idee betekent dit dat de verantwoordelijkheid meer naar de overheid moet verschuiven en dat je dus niet meer alles aan de markt kunt overlaten.

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Mevrouw Linthorst suggereert dat wij op dit moment alles aan de markt overlaten, maar wij subsidiëren het openbaar vervoer met 3 mld. per jaar. En dat blijven wij doen, ook als er marktwerking plaatsvindt. Dat betekent dat wij daarmee dus alleen maar een andere rol voor de overheid kiezen. Soms denk ik wel eens dat die rol misschien nog wel sterker is dan die op dit moment is. Op het moment dat je alles zelf organiseert, is het de vraag of je invloed net zo groot is als wanneer je de regie voert en de uitvoering door een ander laat verrichten. Ik geloof dat niemand er meer verbaasd over is dat gemeenten hun afvalverwerking soms door een particulier bedrijf laten regelen. Dat betekent echter niet dat de overheid geen verantwoordelijkheid heeft voor het afvalprobleem. Nogmaals, ik heb niet het gevoel dat de PvdA strak aan een Nederlander wil voorschrijven hoe die zich moet vervoeren. Dan heb je het over een verdelingsvraagstuk. Wij vinden nog steeds dat de mensen een keuzevrijheid moeten hebben, alhoewel die keuze natuurlijk beïnvloed kan worden door overheidsingrijpen. Als wij onvoldoende ruimte beschikbaar stellen, is de keuze niet geheel vrij. Als wij rekeningrijden invoeren, is de keuze niet geheel vrij. Als wij openbaar

vervoer subsidiëren, wordt de keuze ook beïnvloed, want dan is het interessanter om daar gebruik van te maken. Kortom, wij hebben tal van beïnvloedingsmomenten, maar daarmee neem je nog niet de keuzevrijheid van mensen weg. Misschien is het meer het gebruik van woorden waardoor deze tegenstelling is ontstaan. Ik hoop dat de tegenstelling meer aanwezig lijkt dan zij feitelijk is. Tot nu toe had ik namelijk de indruk dat ook de PvdA vond dat mensen op zichzelf vrije keuzes moeten kunnen maken. Die keuzes zijn echter nooit zonder overheidsinvloed.

Voorzitter! Natuurlijk wordt er op dit moment als het gaat om de luchtvaart ook al gemeten. Voorzover ik mij herinner is daarover in de PKB afgesproken, dat het eerste rapport daarover in 1999 moet verschijnen, met de nodige mogelijkheden voor beïnvloeding.

Als wij op een nader moment nog eens moeten spreken over de beverrat, vind ik dat prima. Ik hoop overigens dat het nog een beetje gaat vriezen, want dat is overal goed voor, en het is goed tegen de beverrat.

Voorzitter! Bij het nadenken over een rijksbijdrageregeling voor aanpassing van de onvoldoende blokkeringen is middels de motie-Biesheuvel/Van den Berg gevraagd, of ik ook wilde kijken naar de mogelijkheden om hierbij de voldoende vakken te betrekken. Ik ben bereid om voor de behandeling van een bijdrageregeling voor de blokken niet alleen de onvoldoende vakken in beschouwing te nemen, maar ook de voldoende vakken. Afhankelijk van de omvang van de problematiek van de voldoende vakken kunnen we dan bezien, wat verstandig is. Wel wil ik met nadruk stellen, dat het niet zo kan zijn dat het Rijk altijd bijdraagt aan de verbetering van voldoende vakken. Wanneer de oorzaak van een voldoende kwalificatie bijvoorbeeld ligt in beheer en onderhoud door de dijkbeheerder, is de financiering dus geen rijkszaak.

Mevrouw Vrisekoop dank ik voor haar inbreng. Zij steunde mijn beleid om experimenten te ondersteunen. Ik houd zeer van experimenten. Binnen mijn ministerie is erg veel creativiteit; af en toe moet ik ze daar zelfs een beetje dimmen. Wij hebben op het ministerie allerlei kleine denktanks die nadenken over het

systeem van de toekomst, waarbij allerlei nieuwe dingen moeten worden uitgetest. Het verhaal van de expressiestrook schoot door mijn hoofd; inmiddels noemen wij dat een betaalstrook, waarna het plotseling geen onderwerp meer is waarvan iedereen overeind springt. Sommige ideeën lijken aanvankelijk heel apart, en daarna worden ze geaccepteerd. Er komen momenteel erg veel aardige ideeën op. Ik vermoed overigens dat in dit jaar, waarin Rijkswaterstaat 200 jaar bestaat, een paar aardige ideeën naar buiten zullen komen.

Mevrouw Vrisekoop vond dat het belangrijkste doel van marktwerking betere bereikbaarheid, en niet kostenvermindering moet zijn. Als zij met het laatste doelt op kostenvermindering in de sfeer van de bijdragen die het Rijk uiteindelijk wil betalen, ben ik het met haar eens. Maar ik hoop dat het zodanige kostenverminderingen meebrengt, dat wij daardoor meer openbaar vervoer kunnen realiseren dan wij op dit moment met de huidige middelen kunnen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De wetsvoorstellen worden zonder stemming aangenomen.

Sluiting 17.24 uur

Besluiten en ingekomen stukken

Lijst van besluiten

De voorzitter heeft na overleg met het College van senioren besloten om de openbare behandeling van de volgende wetsvoorstellen te doen plaatsvinden op:
3 februari 1998

Aanpassing van een aantal wetten in verband met de regeling van het overleg met centrales van overheids-personeel en sectorwerkgevers verenigd in de Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid (Aanpassingswet Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid) (25469);
17 februari 1998

Verklaring dat er grond bestaat een voorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet, strekkende tot opnemings van bepalingen inzake het correctief referendum (25153).

Besluiten en ingekomen stukken

Lijst van ingekomen stukken, met de door de voorzitter terzake gedane voorstellen:

1. de volgende door de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangenomen wetsvoorstellen:

Verklaring dat er grond bestaat een voorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet van de bepaling inzake de Voogdij en het ouderlijk gezag over de minderjarige Koning (25338);

Verklaring dat er grond bestaat een voorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet van de bepalingen inzake de verdediging (25367, R1593).

Deze wetsvoorstellen zullen in handen worden gesteld van de desbetreffende commissies;

2. de volgende regeringsmissives:

een, van de minister van Buitenlandse Zaken, ten geleide van de lijst van in voorbereiding zijnde verdragen, met als peildatum 30 december 1997 (griffiennr. 121299);

een, van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken, inzake voorhangprocedure artikelen in Kiesbesluit met betrekking tot elektronische stemmachines (griffiennr. 121307);

een, van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, ten geleide van het Advies van de SER bij het ontwerp-HOOP 1998 (griffiennr. 121139.2);

een, van alsvoren, ten geleide van de Memoranda van Overeenstemming inzake de Nederlands-Russische samenwerking op onderwijs- en onderzoeksgebied (griffiennr. 121306);

een, van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, ten geleide van het besluit tot deelname van het Rijk aan het openbaar lichaam genaamd "Het Utrechts Archief" (griffiennr. 121274);

een, van de minister van Verkeer en Waterstaat, inzake melding oprichting rechtspersoon (Comptabiliteitswet artikel 29 eerste lid) (griffiennr. 121289);

een, van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, ten geleide van het verslag van de Sociale Conferentie 1997 (griffiennr. 116641.4);

een, van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, ten geleide van de Regeling d.d. 16 januari 1998, tot wijziging van de

Regeling hulpmiddelen 1996 (griffiennr. 121279);

een, van alsvoren, inzake informatie voortgang standpunt op advies Gezondheidsraad "Genetherapie" (griffiennr.120011.2);

een, van alsvoren, ten geleide van het advies van de Gezondheidsraad "Xenotransplantatie" (griffiennr. 121302);

een, van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, inzake klimaatbeheersing verzorgingshuizen/verpleeghuizen (griffiennr. 121278);

een, van alsvoren, ten geleide van het ontwerp Besluit houdende regels met betrekking tot de taak en bevoegdheid van de cliëntenvertrouwenspersoon (Besluit cliëntenvertrouwenspersoon Wet jhv) (griffiennr. 121303).

De voorzitter stelt voor, deze missives voor kennisgeving aan te nemen. De bijlagen zijn neergelegd op het Centraal Informatiepunt ter inzage voor de leden;

3. de volgende geschriften:

een, van C. Groenendijk te Rotterdam, inzake de ratificatie van de herziene Lomé IV conventie door de Staten-Generaal (25196) (griffiennr. 119175.2);

een, van de voorzitter van het parlement van de republiek Zuid-Afrika, inzake alsvoren (griffiennr. 119175.3).

Deze geschriften worden van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste commissies voor Europese Samenwerkingsorganisaties en voor Ontwikkelings-samenwerking;

een, van A. Sijbel te Elburg, inzake onze onbegrijpelijke rechtsstaat (griffiennr. 118391.11);

een, van N. van Eijk te Petten, inzake wetsvoorstel 23714 (griffiennr. 119520.14);

een, van de Nederlandse Orde van Advocaten te Den Haag, inzake Justitiebegroting 1998 (griffiennr. 121291).

Deze geschriften worden van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste commissie voor Justitie;

een, van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten te Den Haag, inzake vermindering van lokale lasten (griffiennr. 121281);

een, van Interprovinciaal Overleg te Den Haag, inzake wetsvoorstel 25328 (Interimwet provincie

Rotterdam) (griffiennr. 120582.13). Deze geschriften worden van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat;

een, van VNO NCW Werkgeversvereniging Noord te Haren, inzake Brede Heroverweging Loodswezen (griffiennr. 121276);

een, van Belangenvereniging A4-HSL Leiderdorp, inzake verbreding A4 en het tracé van de HSL door Leiderdorp (griffiennr. 121300). Deze geschriften worden van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat;

een, van LTO Nederland te Den Haag, inzake wetsvoorstel 25746 (Wet herstructurering varkenshouderij) (griffiennr. 120624.23);

een, van familie L. Lohuis te Agelo, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.24);

een, van Zennipman HF & WM MTS te Heeten, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.25);

een, van J.A. Wichink te Heeten, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.26);

een, van J. en N. van Sterkenburg te Culemborg, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.27);

een, van Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Rijksuniversiteit te Leiden, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.28);

een, van Vrouwengroep Toldijk te Toldijk, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.29);

een, van Werkgroep Agrarische Vrouwen gemeente Wisch te Heelweg, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.30);

een, van R.J. Kwakernaak te Zegveld, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.31);

een, van Maatschap J.T.G.J.J. Smale-Broekhuis-Foks te Bathmen, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.32);

een, van J. Platte te Doornspijk, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.33);

een, van B.G.J. Gussinklo te Harreveld, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.34);

een, van Federatief OverlegOrgaan Mengvoederindustrie-FOOM te Rotterdam, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.35);

een, van Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt te Utrecht, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.36);

een, van A.H.G. Arkink te Bornerbroek, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.37);

Besluiten en ingekomen stukken

een, van W. Beuzel-de Wildt te Zelhem, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.38);

een, van de Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen afd. Noordijk, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.39);

een, van M.T.S. Groote Veldman te Breklenkamp, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.40);

een, van Maatschap Hans en Hettie van Eck-Haanschoten te Lunteren, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.41);

een, van W.J.J. Bongers te Buchten, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.42);

een, van Maatschap Grijsen te Gelselaar, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.43);

een, van familie J. ten Hove te Zuna, inzake alsvoren (griffiennr. 120624.44).

Deze geschriften worden van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;

een, van Woonzorg Federatie te Zeist, inzake wetsvoorstel 25263 (Flexibiliteit en zekerheid) (griffiennr. 121199.1).

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste commissies voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid en voor Justitie;

een, van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten te Den Haag, inzake wetsvoorstel 25053 (Wet inkomensvoorziening kunstenaars) (griffiennr. 121146.2).

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste commissies voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid en voor Cultuur;

een, van Federatie van Ouderverenigingen te Utrecht, inzake wetsvoorstel 25478 (Wet op de (re)integratie arbeidsgehandicapten) (griffiennr. 121217.1).

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid;

een, van A. Engels te Roosendaal, inzake wetswijziging Van Otterloo (griffiennr. 121290);

een, van VOGG te Haarlem, inzake dagbesteding van verstandelijk gehandicapten (griffiennr. 121296).

Deze geschriften worden van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport;

een adres van G.J.C. Paymans te Drunen, inzake problemen met de belastingdienst (griffiennr. 121280);

een adres van mevrouw L.A. Jonkers te Schiedam, inzake aflossing van haar belastingschuld (griffiennr. 121295).

Deze adressen zijn in handen gesteld van de commissie voor de Verzoekschriften.

De voorzitter stelt voor, deze geschriften voor kennisgeving aan te nemen.